

Nr 83

Av herr Johansson i Norrköping m. fl., om inrättande av ett korrespondensgymnasium i Valdemarsvik.

(Lika lydande med motion nr 74 i Första kammaren)

År 1960 drabbades Valdemarsviks köping av en besvärande sysselsättningskris, i det att samhällets enda betydande och för näringslivet på orten helt dominerande industriföretag — C. J. Lundbergs Läderfabriks AB — nedlade sin verksamhet och friställde hela arbetsstyrkan om drygt 350 personer. Genom i samarbete mellan kommunala och länsmyndigheter vidtagna lokaliseringpolitiska åtgärder rekonstruerades näringslivet i orten, som tillfördes nya större och mindre industriföretag, varigenom sysselsättningsläget efter hand helt återställdes till den nivå som noterades vid tiden före driftsavvecklingen.

Lokaliseringsansträngningarna medförde jämväl dels att Valdemarsvik erhöll ett mera differentierat näringsliv, dels att den successiva nedgång i befolkningstalet som pågått under bl. a. hela 1950-talet bromsades upp och förbyttes i sin motsats. Nu föreliggande preliminära befolkningsuppgifter ger sålunda vid handen, att Valdemarsviks invånarantal undergått en icke oväsentlig ökning och vid 1962 års utgång i stort sett motsvarar 1951 års folkmängd. Alla tecken tyder också på att de lokaliseringpolitiska åtgärder i syfte att bredda försörjningsunderlaget för köpingen och därigenom förbättra arbetstillgången för hela regionen, som med oförminskad kraft fortsättes, kommer att ytterligare öka folkmängden i Valdemarsvik. Köpingens ställning som centralort för Valdemarsviks B-region och — enligt länsstyrelsens förslag — för ett kommunblock talar för angelägenheten av att bygga ut orten sysselsättnings- och servicemässigt. Valdemarsvik med sina 3 361 invånare år 1962 är den dominerande tätorten inom B-regionen och utgör ett naturligt centrum för flertalet servicefunktioner inom området, bl. a. är kommunikationerna, de kommersiella kontakterna och vissa skol- och yrkesutbildningsintressen inriktade mot köpingen. För att Valdemarsvik skall kunna bevara och utveckla sin funktion som centralort och därvid kunna erbjuda den service som regionens befolkning och ett expanderande näringsliv kräver, synes det välmotiverat att orten får den förstärkning av den högre undervisningen som ett korrespondensgymnasium utgör och som tillstyrkts av såväl länskolnämnden som skolöverstyrelsen. Denna åtgärd bör ses som ett logiskt fullföljande av de betydande samhälleliga engagemang som redan ägt rum i Valdemarsvik.

Samarbete över de nuvarande kommungränserna förekommer i ett flertal fall, varvid i det följande endast skolväsendet beröres.

Folkskolan i Valdemarsvik mottager ett mindre antal elever från angränsande kommuner, vilka har närmast till skola i Valdemarsvik.

Elevområdet för samrealskolan i Valdemarsvik omfattar utom köpingen, Gryt, södra hälften av Ringarum, viss del av Stegeborg, allt i Östergötlands län, samt Tryserums och Östra Eds församlingar i Tjust-Eds kommun och viss del av Hannäs församling i Uknadalens kommun, allt i Kalmar län.

För den blivande grundskolan kommer elevområdet att bli i huvudsak detsamma, vartill dock kommer norra delen av Ringarums kommun.

För yrkesskolan har ungefär samma upptagningsområde organiserats genom Valdemarsviks regionala yrkesskolnämnd, som tillkom 1959.

Av samrealskolans elever kommer f. n. mellan 40 och 50 % från andra kommuner än Valdemarsvik. Underdånig framställning om att få börja med nioårig grundskola hösten 1963 är ingiven, med vederbörliga beslut av alla i regionen ingående kommuners fullmäktige.

På yrkesskoleområdet är f. n. följande utbildningsgrenar organiserade med undervisningen förlagd till Valdemarsvik:

1. En tvåårig verkstadsskola för metallarbetare, inrymd i med statsbidrag uppförd byggnad, färdigställd 1960.

2. En tvåårig verkstadsskola för verkstadssnickare, förlagd till förhyrda lokaler.

3. En ettårig husmodersskola.

4. Föregående år organiserades en ettårig kontorskurs, som med hänsyn till elevtillströmningen i fortsättningen och t. v. torde bära anordnas endast vartannat år.

5. Diverse deltidskurser.

I fråga om gymnasiestudier är regionens elever f. n. hänvisade till högre allmänna läroverket och kommunala gymnasiet i Norrköping. Avståndet från Valdemarsvik till Norrköping är 55 km. De nuvarande förbindelserna utgöres huvudsakligen av rälsbuss på linjen Norrköping Ö—Valdemarsvik och medger icke dagliga resor för ens regionens gynnsammast boende elever. De ungdomar som bestämt sig för gymnasiestudier är sålunda med hänsyn till nu gällande förhållanden nödsakade att under terminerna bo på gymnasieorten med de dryga kostnader som därmed följer.

I samband med en till skolöverstyrelsen ställd anhållan om medgivande, att snarast få inrätta ett korrespondensgymnasium i Valdemarsvik i anslutning till samrealskolan på orten, har fogats uppgifter om dels det antal elever som under vart och ett av åren 1955—1961 efter studier vid samrealskolan i Valdemarsvik övergått till gymnasium, dels ock en beräkning av det relativa antalet av varje årskull skolungdom 1945—1960 som under vissa betingelser kan antas efterfråga gymnasiestudier. Med ledning av det sålunda redovisade materialet har det befunnits rimligt och tydligt angeläget att inrätta ett korrespondensgymnasium i Valdemarsvik. Intresse för projektet har också klart ådagalagts av samtliga i regionen ingående kom-

muner. Även från industrihåll i såväl Valdemarsvik som övriga orter inom regionen, däribland det närbelägna Gusums bruk, har understrukits betydelsen av ett korrespondensgymnasium, varigenom ifrågavarande industri-ers möjligheter att rekrytera personal, särskilt på tjänstemannasidan, skulle väsentligt förbättras.

Beträffande behövliga lokaler för det planerade korrespondensgymnasiet torde inga större svårigheter behöva uppstå. De första årens lokalbehov kan fullt tillfredsställande täckas, och när gymnasiet är fullt utbyggt torde utbyggnaden av skolenheten i Valdemarsvik inför grundskolans snara införande vara verkställd.

Ett av de mest brännande problemen vid varje form av utbyggnad av skolväsendet visar sig ofta vara lärarfrågan. I fråga om korrespondensgymnasium gäller dock, att de egentliga lärarna är korrespondensinstitutets, varför den lokala skolans lärare i detta hänseende huvudsakligen har att fungera som studiehandedare. I anslutning härtill må nämnas, att Hermods korrespondensinstitut funnit, att de lärare skolan förfogar över fyller de krav som kan ställas på dem för i samband med korrespondensstudier gällande uppgifter. Möjligen måste man därvid undanta ämnena matematik, fysik och kemi, men svårigheterna på detta område är ju allmängiltiga. En lösning av frågan efter samma linjer som vid korrespondensgymnasiet i Torsås, med lärare från läroverk på angränsande ort, torde vara genomförbart också i Valdemarsvik.

Vid en jämförelse med andra gymnasieformer har korrespondensgymnasiet såväl fördelar som vissa nackdelar. Vid en granskning av de hittillsvarande korrespondensgymnasiernas resultat och vid en jämförelse mellan dessa och de konventionella gymnasierna bör följande framhållas. Korrespondensgymnasierna har icke särskilda elevområden och har därigenom fått mottaga ett icke ringa antal elever, som icke haft tillräcklig betygspoäng för inträde vid gymnasium på hemorten. De har därför måst arbeta med ett betygs- och förmodligen också begåvningsmässigt sämre klientel än många av de konventionella gymnasierna. Till korrespondensgymnasiets mest positiva egenskaper må räknas den stora valfrihet beträffande ämnen, som eleverna vid detta kan erbjudas. Med hänsyn till korrespondensgymnasiets hela konstruktion och de bestämmelser som gäller för detsamma behöver man inte räkna med fastställt minimiantal elever för att undervisning i visst ämne skall kunna anordnas. I detta hänseende kan sålunda korrespondensgymnasiet sägas väl ansluta sig till de principer som varit fundamentala vid bestämmandet av riktlinjerna för den nya grundskolan. Beträffande de beräknade kostnaderna för inrättande av ett korrespondensgymnasium i Valdemarsvik hänvisas till vad skolöverstyrelsen anfört i sina *petita* till årets statsverksproposition.

Med hänvisning till ovanstående hemställas,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att ett korrespondensgymnasium må inrättas i Valdemarsvik fr. o. m. höstterminen 1963, organiserat efter

samma principer och föreskrifter som gäller för de tidigare inrättade, statsunderstödda korrespondensgymnasierna (Torsås, Undersåker och Jokkmokk), samt att riksdagen för ändamålet måtte anvisa ett förslagsanslag, som för läsåret 1963/64 upptages till maximalt 80 000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1963

Rune Johansson
i Norrköping

Anders Dahlgren

Mac P. Hamrin

Chr. von Sydow

i Kalmar

Tekla Torbrink

Einar Gustafsson

Sigvard Rimås

i Kärby